

NOVICA

kmetijskih, obertnijskih in narodskih reči.

Izhajajo vsako sredo in saboto. Veljajo za celo leto po pošti 4 fl., sicer 3 fl.; za pol leta 2 fl. po pošti, sicer 1 fl. 30 kr.

Tečaj XII. V Ljubljani v saboto 25. februara 1854. List 16.

Od tertje bolezní.

(Vinorejcom priporočilo.)

Profesor Didot je iz Lütiha naznanil gospodu ministru notranjih oprav na Dunaju po štiriletni skušnji (od leta 1849) neki pripomoček zoper tertjo bolezen, od kterega pravi, da je vreden skušnje vsih vinorejcov, ker ta pripomoček ni kakor sto družih iz gole domišljije vzet in se lahko rabiti dá.

Da ne bomo bravcov mudili z dolgim popisom, kako je gosp. prof. Didot ta pripomoček iznajdel, jim ob kratkem povémo, da pripomoček ta je rudninski katrán (mineralischer Theer), kterega je Didot iz glažute dobival, ki se pa scer lahko in po ceni kupi.

Pozimi — pravi gosp. profesor — nimajo vin-carji tako nič opraviti, tedaj zamorejo lahko več tert nad korenino kakih 7 do 12 pavcov visoko s katranom namazati in skusiti ta pripomoček že to leto. —

Če na pičlih dvéh oralih stojí kakih 25.000 tert, je lahko zapopasti, da se v kratkem času bo negrad dal tertje bolezní obvarovati — pravi gosp. Didot nazadnje — in da se bojo vinorejci toliko raji tega ne druzega pripomočka posluževali, ker bi menda zadosti bilo, ako bi se mazale tert s katranom le vsake 3 ali 4 leta.

Vodila dobrega gospodarstva pri kmetovanju.

(Dalje.)

V velik prid so kmetovavcu dobri posli. Veliko se piše in govori od poslov; pripomoček, da gospodar dobre posle ima, je, jih primerno plačati, jim dobro hrano dajati (to je, kakoršna je v tistem kraju navadna), prijazno z njimi ravnati, kar je prav od njih terjati, pri vsih rečéh pa jim dajati dobre izgledé.

Pri večim delu naj si jemlje več delavcov, da se vsako delo ob pravem času hitro opravi, da zavoljo premalo delavcov pridelki v zlo ne pridejo, in se škoda ne godí.

Dalje je treba gledati na pota, da se popravi, ako so slabe; naj se kakor tudi spasniki z visokimi sadnimi drevesi obsajajo.

Velika pripomoč za povzdigo kmetijstva je, ako njive kolikor je mogoče, blizo skupej ležé; naj si torej kmetovavec prizadeva, jih z menjo ali s kupovanjem, saj v večjih kosih vkupej spraviti.

V zboljšanje kmetijstva gré še naslednje važno opravilo:

V velik prid nam bo, če klajo pred žitom na novo pognojene njive sejemo; to pomnoží pridelke na klaji in na žitu. Vsak žitni pridelk oslabí zemljo za vrednost pol gnoja; klaja pa, kakor: detelja, trava itd. ne oslabé zemlje tudi v dvéh in treh letih, čeravno se tiste zaporedoma na ravno tistem

kraju pridelujete, in če potem še žito sejemo, se tudi žitni pridelk dobro obnese. Tako imamo iz več klaje več živine in več gnoja, in torej trojni dobiček.

Za pičo živine pa znamo zraven detelje svoje njive tudi s takimi rastlinami obsejati, ktere so ji ravno tako ali še bolj, kakor detelja ali trava, v tek in rejo; postavim, se v jeseni na tako polje, ktero je bilo spomladi gnojeno, ozimna rež, ječmen, grahovca z mešanimi travami seje; — spomladi pa se njive, ktere so v jeseni gnojene bile, z jarino ravno tako kakor je bilo popred rečeno, obsejejo. Zmešano žito se ne smé pregosto sejati, da detelje in druge trave ne zaduší. Preden je tako sejano zmešano žito na pol izcvetelo, se pokosí, da se detelja, ktera je bila vmes sejana, ne zaduší, zemlja ne oslabí in da se tudi drugič še kositi zamore.

Če tako klajo sejemo, imamo vse tri leta obilno pridelka, zatorej je treba vsako leto tretji del naših njiv, in sicer šesti del v jeseni, in šesti del pa spomladi, tako obdelovati.

V precej gnojeno njivo se seje mešanica brez detelje, repa, ktera se za klajo rabí, sočivje itd. Krompir ali korún se sadi v negnojeno pa močno zemljo. Na tako vižo se na precej gnojene njive ne smé sejati žito, ktero imamo v zerni pridelovati.

Še en napredek v kmetovanju je pridelovanje nemške ali lucernske detelje, tudi metelke imenovane.

Štajersko deteljo rada zima vzame, ker jo zmerzlina hitro izleče, zatorej ji moramo ne le drugih trav, ampak tudi nemške detelje in sicer nar manj 5 do 6 funtov na oral (joh) pridjati, ker ta detelja zgubo navadne detelje nadomestuje; na tretje leto se preorje.

Če tako ravnamo, kakor je bilo rečeno, bomo v resnici naše kmetije zboljšali, si bomo živinske piče dokaj priredili in lahko več živine redili, zemljo dobro ohranili in vrednost zemljiša vikšali.

(Konec sledí.)

Dobrovoljen opomin starišem zavolj človeških kóz ali osepin.

Po več krajih so se letos prikazale kozé ali ose-pince; tù in tam so celò tako hude, da so nekteri ljudje pomerli za njimi.

In zakaj se godé še dan današnji take nesreče? Zato ker je še dosti tacih nespametnih in brezvestnih starišev, ki ne dajo svojim otrokom kóz staviti.

Da so pred 50 leti nekteri stariši tako neumni bili misliti, da po stavljenih kozah kerst ne veljá in da matere zapišejo zlodju svoje otroke, se ne smémo čuditi. Nekdaj je vsak rokomavzar lahko sleparil ljudi, — al da dan današnji, ko se je ljudstvo vse bolj spametovalo, še vsi ne spoznajo velike dobrote cepljenih kóz, to je čudo!